



סיפוק של 'זורע וקוצר'.  
כמובן לא אשכח בחיים את אירועי הסיורים על הש"ס  
המשנה ברורה שנחגגו ברוב פאר ואליהם גם אני הוזמנתי.  
יעקב זכה לסיים לפחות פעם אחת את כל הש"ס ואת כל  
המשנה ברורה במסגרת הלימודים של הארגון החשוב שלכם.  
אני כותבת בדמעות, ויהיו הדברים לעילוי נשמתו של יעקב  
ז"ל, יהי רצון שתמשיכו בזיכוי הרבים הגדול שאתם עושים.  
ותפיצו עוד הרבה תורה ויהדות בכל העולם.  
אני אמשיך לחכות כל חודש לשיחת הטלפון ממכם שתזכיר  
לי שיעקב הגיע לשיבה של מעלה מלא וגדוש בתורה ומעשים  
טובים, ובוודאי הוא עכשיו יושב בגן עדן ונהנה מזיו השכינה  
וממשיך להיבחן שם על כל מה שלמד...  
מודה לכם מעומק לב, רבקה.

כמה שאני מנסה להדחיק את זה ולהסביר לעצמי שזה סתם  
שיחה סתמית של פקידה שאינה יודעת מהחיים שלה, בכל זאת  
זה כואב לי כל פעם מחדש.  
אבל לא כן הוא כשאני מקבלת את השיחה החודשית  
האוטומטית מהמערכת הממוחשבת של ארגון 'דרשו' שבאה  
להזכיר ליעקב שהחודש עדיין לא נבחן את המבחן החודשי  
הקבוע.  
האמת שיצרו איתי קשר מהמשרד מיד אחרי הפטירה (ואף  
שלחו לי מענק), אבל אני ביקשתי במיוחד שלא ינתקו את המספר  
שלנו מהמערכת. אני לא מוותרת על השיחה הזו.  
כי בשיחה הזאת כל חודש ליבי מתרונן מחדש, כשאני נזכרת  
במקום המרכזי שהלימודים של 'דרשו' תפסו בחייו של יעקב ז"ל  
איך היה יושב שעות רבות בימי שישי ומוצאי שבת ולומד  
ומתכוון למבחנים. ואיך הוא חזר אחרי המבחנים כולו מאושר עם

## "אם אפשר, רק שושנה אדומה אחת?"



### מעמד סיום מסכת ברכות בעמוד היומי שנערך בליל שישי האחרון בקונטיקט

"לא נעימה" השיבו לו ר' לייביש. "אני רגיל ששואלים אותי  
שאלות לא נעימות".  
"ראיתי בסיום שיש פרחים אדומים מאד יפים על במת הכבוד,  
יותר נכון שושנים אדומות. אני אומר לך את האמת, ממש לא  
נעים לי, אבל אני חוזר הביתה לשבת, ואני רוצה להניח שושנה  
אדומה מהסיום על שולחן השבת שלי".  
"אני רוצה שאשתי תראה, אני רוצה שהילדים שלי יראו, אני  
רוצה שכולנו נדבר על הלימוד הזה, נעריך אותו, ונאהב אותו...  
כמו שושנה אדומה".  
ר' לייביש, שאמנם רגיל לשאלות מביכות, הופתע מהכנות  
והפשטות יוצאת הדופן של היהודי.  
"לא שושנה אחת, קח שלוש שושנים" - השיב לו מיד ר'  
לייביש.

אותו יהודי הודה לר' לייביש, נבלע באולם וקטף שושנים  
לשולחן שבת.

מורי ורבותי! זעק ר' לייביש בגרון ניחר במעמד המלווה  
מלכה.  
תראו מה צומח כאן בין הספסלים של דרשו. שושנים אדומות  
שמפארות לא רק את שולחן שבת, אלא את העם היהודי כולו.

מעמד סיום מסכת ברכות בעמוד היומי שנערך בליל שישי  
האחרון בקונטיקט, שאב אליו אלפי מסיימים מכל רחבי אמריקה  
שביקשו לחגוג ולשמוח בסיום הראשון שלהם בסדר העמוד  
היומי. רבים מהם הגיעו רק ליום חמישי ושישי, ויצאו מהמלונות  
של מתחמי הקונוונשן רק בערב שבת כדי לאפשר למשמר הנכנס,  
להשתכן במלונות להמשך הקונוונשן בשבת קודש.  
מי שהנחה ברוב כישרון את מעמד הסיום הוא מגיד מישרים,  
ר' לייביש ליש, שהוביל את המעמד בחן חסידי בהתלהבות  
ובשמחה. אלא שמסתבר שאחד הנוכחים לא רק נעץ עיניים ברב  
ליש, אלא גם בסידורי הפרחים שהונחו על בימת הכבוד, תוך  
שהוא רוקם רעיון יוצא דופן.

במוצאי שבת, במעמד המלווה מלכה ברוב עם, כאשר נערך  
הסיום על מסכת בבא קמא, ר' לייביש הדהים את הנוכחים  
בסיפור המרגש הבא.

"מיד לאחר המעמד פנה אלי יהודי שמתגורר מאזור הפייב  
טאונס, וביקש לקחת אותי הצידה" סיפר ר' לייביש לנוכחים  
במלווה מלכה.  
"אני" מספר לי אותו יהודי "סיימתי כעת מסכת ברכות בעמוד  
היומי. ויש לי בקשה קצת לא נעימה..."

עם יהודי כזה, מלא בתמימות ובחן כובש, אנחנו ראיים לצאת ולקבל פני משית.

ציבור קדוש, המשיך ר' לייביש.

בזמן אמת לא ידעתי למה אמרתי לאותו יהודי לקחת שלוש שושנים, אבל בשבת הבנתי למה.

במנורת הזהב בבית המקדש היו שלוש פרחים, ושלושת הפרחים הללו מסמלים במידה רבה את המעגל שדרשו משפיע

עליו.

הפרח הראשון, הוא ההשפעה על הלומד עצמו שזוכה להתעלות במדרגות התורה.

הפרח השני, הוא ההשפעה על המשפחה שזוכה להיות משפחה של תורה.

הפרח השלישי הוא ההשפעה על עם ישראל כולו, שמתקדש בקדושה של מעלה בזכות כל עוד 'דרשו איד'.



## רבינו הנתי"ש הוציא דף מכיסו, קרע אותו לקרעים קטנים והשליכו לבור של אחד מיציקות העמודים...

**אחד ממקורביו, ירד באישון לילה, אסף את הקרעים ובעבודת נמלים חברם אחד אל אחד עד שניתן היה לקרוא את המכתב...**

נפשך ונשמתך, ומרגיש איך שהנך מתפתל ביסוריך האיומים הגופניים והנפשיים, ולעיתים נדמה לי כי ים יסוריך הולך וגואה, עד שעוד מעט הנך נטבע בין המצולה, ונתקיים בך טבעתי בין מצולה ואין מעמד, אין עמידה אלא תפילה, שגם לפתוח פה בתפילה אינך יכול, ובאו מים עד נפש ועד בכלל, ולאט לאט הנך אובד את כח הלחימה והשליטה על מהלך מחשבותיך, לאבדך מב' עולמות.

אם כי עד עתה נהגתי כאוהבי איוב שאין דבר כי גדול הכאב, לעצור במילים עוד לא אוכל, ואולי תמצא מזור ותרופה לחזק את ליבך השבור, להתחזק בה' ולהאמין בהשגחתו, אשר בכל צרותיו לו צר, וכי קץ שם לחושך, אם כי לב בשר ודם מבין איך ובמה תבוא הישועה.

ב. הנני עוקב אחריו בעמדך בתפילה כמאובן, אינך יכול להתפלל ולהתייפח בבכי ולהתרפק כבן על אביו הרחמן, כי ההסתרת פנים אופפת את ישותך, ובעמדך מול יוצרך וקונך נדמה לי כי הנני שומע את המיית לבך, "רבש"ע שברתני בגוף ובנפש ובחושך הושבתני ופניך הסתרת ממני, וכל מדותיך שהם רק רחמים, לבי המטומטם מרגיש בהם רק אכזריות, אנא אבי שבשמים בקשתי היחידה אל תשליכני מלפניך, ואם גם זה נגזר עלי מבי"ד הצדק לכה"פ רוח קדשך אל תיקח ממני, שלא אתהפך כמכשיר בידי הסט"א להתרחק מאבי שבשמים ולהתרעם על מידותיך".

הרגש הזה שהנני מרגיש בהביטי ושומע בהמיית לבך, מזכיר אותי תמיד ליל הקפות שמ"ע, כמדומני שזה היה בשנת פטירתו של אדמו"ר זי"ע בתרצ"ג, שאמר אצל העמוד לפני ההקפות כנהוג קפיטל י"ג, ראיתיו בעיתים גדולים מאוד, אך הציור ההוא אין בכוחי למסור, כי מידי זכור אזכרנו חיל ורעדה אחזני, הוא אמר

הובא ב'בטחוני בצורי' - ע"י הרב מרדכי הכהן מלאכי שליט"א בעת שנבנה אולם עריכת השולחנות הישן בסלונים, רבינו הנתי"ש הגיע למקום להתרשם ממצב הבניה.

בעת שהותו שם הוציא הנתי"ש דף מכיסו, קרע אותו לקרעים קטנים והשליכו לבור של אחד מיציקות העמודים. אחד מהנוכחים שם שהיה ממקורביו, ירד באישון לילה, אסף את הקרעים ובעבודת נמלים חברם אחד אל אחד עד שניתן היה לקרוא את המכתב... הוא ניחש למי המכתב היה ממוען ושלח אותו אליו...

מקבל המכתב הגיע אח"כ אל הנתי"ש ואמר לו: "רבי החייתני!", לפליאתו של הנתי"ש על מה הוא שח? ענה לו המקבל: "להולך חשכים ואין נוגה לו". הנתי"ש הבין על אתר את המתרחש, והפטיר: "יד פלוני בדבר".

מסתבר שעקב החשיפה האישית הנדירה שבתוכן המכתב, נמלך הנתי"ש להמנע מלשולחו, אך בדיעבד זכינו אנו למרגניתא טבא זו, והנה היא לפניכם:

מכתב נוקב ומאלף מרבינו ה"נתיבות שלום" ליהודי שעמד בתקופה של נסיונות קשים בחייו ב"ה, תמוז תשט"ז, ירושלים ת"ו.

מכתב מלב אל לב, להולך חשכים ואין נוגה לו, לאחי ורעי אשר כנפשי, אשר ידעתי ומרגיש את מכאוביך בגו"נ ובצרותיך לי צר, המעתיר ומצפה לה' שיאיר לך אפילתך ומאורו ית' תראה שוב אור.

א. באין אומר ודברים מתוך ההסתר והאיפול ששמת סביבך, שהנך מסתיר את יסורי גופך נפשך ונשמתך גם מריעך אשר כנפשי, כי גדול כאבך, ומרוב יאוש ודכאון אינך מוצא תועלת והקלה בדיבורים, אך קול סערת ליבך בוקע דלתות נחושת שהנך סגור בהם, ומבין ריסי עיניך המיואשים הנני חודר לתוך מעמקי

תהי' עם ה' אלקיך" היא שתצפה לו, לא רק בקבולי יסורין, שזה יכול לבוא מתוך שאין לו עצה ומאי הוי ליה למעבד, אלא תצפה לו שקץ ישים לחושך, ושום תפילה ובקשה אינה הולכת לבטלה, ויסוד הנסיון הוא איך לצאת מסבך האיום שנסתבך בו בכל עניניו, וזה הפירוש של מאמר חז"ל "בא חבירו ומעמידו על האמת", שעל חבירו לא נגזר הנסיון הזה, והוא רואה את האמת שהרבה שלוחים למקום להפוך לטובה ומחזקו ומעודדו.

ד. קשה לי מאד להאמין כי במצבך הנוכחי, שהנך מתפתל ביסוריך שהם למעלה מכוחות הנפשיים והרוחניים שלך, תוכל להתעמק בדברי, אך האהבה הפנימית והעמוקה מחייבת אותי לא לעצור במילים.

אין לי ספק שמן השמים רוצים לנסות אותך בנסיון קשה ומר שרק יחידי סגולה זוכים לזה, ותפקידך כעת למצוא רגעי ישוב הדעת להתבונן מה חובתך בשעה זו, שלפי דעתי ראשית כל עליך להשתדל בכל הכוחות להשריש ולהחדיר בלבך כי "עמו אנכי בצרה", והשי"ת יודע ומרגיש מכאוביך, וכמו מאחז"ל כי הקב"ה עומד מראשותיו של חולה כמו"כ עומד מראשותיו של כל מר נפש ולב נשבר, ושמעתי מאדמו"ר זי"ע ע"פ יקראני ואענהו וכו' קריאה שייך למי שעומד קצת מרחוק, אם איש יהודי מרגיש את השי"ת בבחינת יקראני אז רק ואענהו אבל אם מרגיש כי עמו אנכי בצרה ממש אז אחלצהו ואכבדהו וכו'.

ואולי בזה יש לתרץ מאה"כ "ואמר על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלו ואנכי הסתר אסתיר את פני ביום ההוא", והקשה ע"ז מרן רמ"ח זצ"ל בספרו מאמר מרדכי, אם הגיע לכלל דעת להבין על כי אין אלוקי בקרבי וכו' א"כ למה נגזר עליהם שוב פעם הסתר פנים, ועיי"ש שתירץ בדברים המחיים את הנפש, אך י"ל עוד כי יש יסורים שמקורם הוא לנסות את האדם ולהרימו, ורוצים לתת לו מדרגות להתעלות שא"א להגיע אליהם רק אם יעבור כור נסיון של צרות ומחשכים, כי ענן וערפל סביביו, מי שרוצה להתקרב אליו א"א בשום אופן אלא עד שיעבור את הענן וערפל, וכפי רבותה"ק על פסוק "מי גבר יחיה ולא יראה מות", מי יכול להגיע לחיות אלקות אם לא יהיה לו מסירות נפש ויסורים? ואם "אמר ביום ההוא על כי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה" א"כ לא באו להבנה האמיתית מה רוצים מהם מן השמים, ולכן היו צריכים לעבור שוב פעם את כור היסורים של הסתרת פנים עד שיבינו.

ה. ולהגיע ולהרגיש זאת הוא לדעת כי לא יסורים המרים הם בעוכריך, אלא הסתרת פנים שמנסים אותך הוא עומד לך לשטן, ואם תקרע את המסכים המבדילים בין לבך לבין אבינו שבשמים, וע"ז תזעק מרה עד שיפתחו לך שער בעת נעילת שער, אז ממילא כל עניני גוף ונפש יבואו על מקומם בשלום, וכמאמר צדיקים ה' שיוועתי אליך, העיקר צריך לבקש ולהתחנן אליך בעטין זיך צו דיר, אל הקב"ה, שירגיש את אבינו שבשמים, ואז ותרפאני, הרפואה תהיה כבר מעצמה, כי מי שהוא דבוק בה' ובטוח בו באמת, אם כי גם עליו עוברים זמנים קשים אך הם רק ענין זמני

את הארבע פעמים עד אנה ה' תשכחני נצח, עד אנה תסתיר את פניך ממני, עד אנה אשית עצות בנפשי, עד אנה ירום אויבי עלי, הביטה ה' אלוקי האירה עיני פן אישן המות, כל פעם שאמירת עד אנה יצאה מפי מנהיג הדור על צרות הכלל והפרט, היה נדמה לי כי מרעיד עליונים ותחתונים, תבל ומלואה.

יסורי הגוף הקשים והמרים בכוחו של איש יהודי לנשוא, גם יסורי הנפש שכל יסורי הגוף הם כאין וכאפס נגדו עוד בכוחו להתגבר, אך כשיד ה' פגע בו ורוצים לנסותו מן השמים בנסיון קשה, אז מסלקין ממנו כל השגותיו ומדרגותיו, וגם האמונה הפשוטה המושרשת בדמו מדור דור, והוא בהסתרת פנים שאינו מרגיש בכלל את אביו שבשמים, ונדמה לו כי נסתרת דרכו מה' ואינו יכול לכה"פ לשפוך בתפילה, וזה מר ממות וטוב מותו מחיים, והוא עשוק ורצוף מב' עולמות ומתחיל להתדרדר מטה עד שנתרועע לו בחירות האמונה רח"ל, וע"ז אחז"ל על פסוק ואהבת את ה' בכל נפשך אפי' נוטל הוא את נפשך, שנטילת הגוף כלום הוא נגד זה, ותהליך של איש זה שנגזר עליו מן השמים נפילה, מרומז בפסוק כי ימוך וכו', ועד שנמכר לע"ז רח"ל ואז המצוה דודו או בן דודו יגאלנו, בא חבירו ומעמידו על האמת וכי יפול האחד יסמוך לו השני, ואני תפילה כי יזמין לי ה' המלה הנכונה שתהי' כטל על לבך, והדברים היוצאים מלב קרוע ומורתח יכנסו לרפא לב שבור.

ג. דע ידידי, אצל כל אדם עוברים תקופות קשות ומרות, שחורים משחור, שאינו רואה בהם שום ניצוץ טוב ונקודת אחיזה במה להחיות את נפשו, אינו רואה בדמיונו שום תקוה, כי מציאות כזאת שעוד יבואו ימים טובים ובהירים, וכי הטוב לא כלו רחמי והמרחם לא תמו חסדיו, ויש שנגזר עליו לחיות ככה משך כמה שנים.

והאמת שאותם הזמנים הם הכי מסוגלים לתקן את חובתו בעולמו השייך לשורש נשמתו, ובשבילם ירד לעולם הזה, שימצא את הדרך להחזיק מעמד באמונה יתירה עד יעבור זעם, וכמאמר אדמו"ר זי"ע על מאמר חז"ל, "אסתיר מן התורה מנין שנאמר 'ואנכי הסתר אסתיר'", ובאסתר כתוב "ובמות עלי' אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת", יש סוג רחמנות המתייחס לאב כרחם אב על בנים, ויש רחמנות המתייחסת לאם, ובשעת ההסתרה אז הנסיון הוא שלא מרגישים לא רחמי אב ולא רחמי אם, שמרגיש שהוא הולך ושוקע במים שאין להם סוף של יסורים, ואז לקחה מרדכי לו לבת, לעיקר עבודתו לשבר את ההסתר והמחשכים.

וכמו האמודאי היורד למצולות ים ומסכן את חייו להעלות משם אבנים טובות ומרגליות, שידוע שכל אושר חייו תלויים במילוי תפקידו באומץ, כמו"כ אין האדם עולה וזוכה לאושר רוחני רק ע"י שעובר בתקוה ובהצלחה תקופה של ירידה ושפלות, ולפום צערא אגרא ובעי בר נש להיות תקיף דעמודא דפרזלא לעמוד על הגובה בשעות הרעות, שצועק ואינו נענה מתחנן ובוכה וכל השערים נעולים.

וראיתי במכתב אדמו"ר מוהר"ש זי"ע כי עיקר מצות "תמים

יסוד היסודות של איש יהודי הוא ואהבת את ה' אלקיך בג' דברים, בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. זו למעלה מזו, בכל לבבך בב' יצריך זו עבודה קשה, אך יש כבר ע"ז עצות ע"פ מאחז"ל שאיש יהודי הבא ליטהר מסייעין אותו, למעלה מזה בכל נפשך, למסור כל נפשו לה', לאיש הזה קדוש יאמר לו, אך כל זה הוא כאין וכאפס נגד בכל מאודך, מרומז בזה כל עניני הנהגת הבורא ית"ש שהוא מודד לך יסורי הגוף והנפש, הסתרים והתרחקות מהבורא, בטל רצונך מפני רצונו יתברך, אם רצונו יתברך כך, ברוך שעשני כרצונו, ותצפה לו כי המשפיל גאים עדי ארץ הוא המגביה שפלים עדי מרום.

ח. ועתה איעצך ויהי אלוקים עמך, הסתער בכל כוחות שנשאר בך לפליטה, על נפשך הסוערת להתחזק בה' אלוך בבחי' אחזתיו ולא ארפנו עדי שיאיר אפילתך, ומרן אדמור"ר ז"ע אמר על פסוק ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלוקים שיש ג' בחינות: חושך ענן וערפל, ענן הוא סתם חשכות, למעלה מזה בחי' חושך ולמעלה מזה בחי' ערפל, חושך בתוך חושך בגוף ובנפש, ומשה האיר לבני ישראל אשר גם בתוך הערפל שם אלקים, ובמדרש איתא על פסוק זה ענן בחוץ חושך מבפנים ערפל לפני ולפנים, גם שם מצא משה רבינו ע"ה את אלקותו ית' בזה.

ומובא באוה"ח הקדוש, לא הביט און ביעקב וכו' ה"א עמו ותרועת מלך בו. כי מרומז בפ' ה"א, שמצינו בר"ע שהיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל והיה מאריך באחד וכו', וזה הפי' ה' אלקיו עמו בדביקות בה' בתכלית החיבה, אפי' בשעה שתרועת מלך בו מלשון תרועם בשבט ברזל, בשעה שמדת הדין פגע בו ביסורים קשים ומרים בכל זאת ה' אלקיו עמו, דבוק הוא בה'.

ט. אל תחריש בעת הזאת, בודאי רוח והצלה יעמוד לך להוציאך ממצר, האזר כגיבור חלצוך וצא והלחם נגד היאוש והדכאון ונפילת הרוח שבך, כמאמר הכתוב ותקם בעוד לילה באמצע החשכות.

ומתוך ידידות נאמנה ועמוקה רצוני להעמידך על הסכנה של רפיון ידים במצב הזה, כי יש שבע מדריגות וירידות אחרונות למי שנגזר לו מן השמים נפילה, א. יסורים גופניים באים עליו תכופות עד שאינו יכול להתאושש ולהתבונן מה אתו ואינו רואה מוצא מאין תבוא הישועה עד שמאבד עשתונותיו, ב. יסורי הגוף מעוררים זעזועים נפשיים ויסורי הנפש שכל יסורי הגוף הם כאין וכאפס נגדם, ג. צועק ביום ובלילה לה' ואינו נענה עד שכתוצאה מזה חודר בו הרהורים רעים וקרירות בהשגחתו הפרטית ית', ד. מתחיל להתרעם על מידותיו ית', רואה שכל היצור חי וקיים והוא שרוי בצער ובמצוק, ה. היאוש והדיכאון והעצבות אוכלים כל חלק החיות והטוב שבו ודינים שורים על כל עניניו, ו. לבו חלוק גם על חבריו ורבותיו שנדמה לו כי אינם מבינים ומרגישים ביסוריו ואינם עומדים לעזרתו עד שמתחיל להתרחק מהם, ז. אחרי כל זה שקוע ביסוריו ומרוחק מה' ומידידיו ואין לו כל סיפוק בחיים, מתחיל להידרדר מטה מטה ולחפש אחרי תאות ותענוגים רעים למצוא בהם סיפוק נפשו, ודא קשיא מכולהו.

בלבד. וכמו ששמעתי מאחד מגדולי המוסר שאמר שבכל מקום שמוזכר בתורה ובחז"ל שגם הבוטחים סובלים, מוזכר כי עזיבה זו היא רק זמנית, כמ"ד בך ה' חסיתי אל אבושה לעולם, יכול להיות תקופה שאבושה אבל לא לעולם, וכמו"ד שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח, לנצח א"א שיבושו, וכמובא בכתבי הר"מ מידנר ז"ל כי מרן הר"ן מלעכוביטש ז"ל אמר למהר"י צ'פ"ר ז"ל כשיהודי נופל ממדרגותיו צריך להאמין כי יחזירו אותו ממקומו למדרגתו, אם מאמין מחזירין אותו, וצעק ג' פעמים, אבער אז גלויבט, אבער אז גלויבט, אבער אז גלויבט.

והזמן גרמא ומתאים להתרומם מעל הסבל והיסורים להשליך מלבך כל תוגתך ולהתחזק בה' הוא בשב"ק, מה שאין ספק שזה חשוב להקב"ה הקרבה כזאת כקרבתן מוסף שבת, ואז הבטיחו רבותה"ק ז"ע שאמרו על מאמר חז"ל אינו דומה מאור פניו של אדם בימות החול למאור פניו שלו בשב"ק, פניו הוא מלשון פניה, אינו דומה מי שפונה אליו ית"ש בימות החול לפונה אליו בש"ק, ששמעתי מאדמור"ר ז"ל ההבדל בין ידיד נפש לאב הרחמן, כי לידיד נפש צריכים לספר ולאב הרחמן לא צריך שום דבר לספר רק מרגיש מעצמו, ובשבת אחים גם יחד בליל שבת קודש ובמיוחד בשל"ס בניגונים המעוררים את רגש אלוך הפנימי החבוי במסתורי הנפש של איש יהודי שלא ינום ולא ישן בכל המצבים, ואשר בו מצאה יונה מנוח, לא תנוח ולא תשקוט, עד שתזכה שוב להארת פנים, ושוב יתחילו ימי זהר בכל העינים.

ו. ואגב חביבותא אכתוב לך מה שהאיר לי השי"ת ברוב חסדיו בעידן עקתא שבאו מים עד נפש, כי מבשרי אחזה:

להמתעמק, באהבת אב לבן יש ג' סוגים, בעת שנמצא על ידו ומשתעשע אתו ונותן לו מתנה טובה מרוב אהבה, זה דרגה הכי נמוכה, למעלה מזה בעת שמתרחק ממנו ואין לו שום אפשרות לא לראותו ולא להשתעשע אתו וכ"ש לתת לו מתנות, ולבו נמס מרוב געגועים אליו, זה כבר מדריגה באהבה, אך למעלה מכל זה בעת שהרופא צריך לעשות ניתוח לבן להציל את חייו והאב הרחמן צריך להחזיקו בידיו בכל כוחותיו שלא יתאבק עם הרופא ויפריע אותו מלנתחו, או שאין ברירה והאב בעצמו צריך לנתחו ולשפוך דמו כמים, האהבה הבוררת כאש בלב האב הזה אין לתאר במילים, לבו יתפוצץ מרוב האהבה וכלפי חוץ רואים מעשה אכזריות מצד האב.

ולפי"ז יש לפרש נמי המדרש שלא הי' יום מועד לישראל כיום שנחרב ביהמ"ק, היינו כי דווקא באותו יום המר שלא היה דוגמתו לעם ישראל אז דווקא הוא יום מועד סמל האהבה מהקב"ה לעם ישראל, וזה מרומז גם במאחז"ל שהאויב בשעה שנכנס לביהמ"ק היו הכרובים מעורין זה בזה בקה"ק וד"ל, אבינו אב הרחמן הרחמנות והאהבה שלו הוא למעלה מכל השגה אנושית, וכשצריך לנהוג עם הכלל או הפרט במדת הדין אין לתאר את האהבה דווקא בשעה שמדת הדין רח"ל מתגבר.

ז. וע"כ הנני קורא לך כאח נאמן המרגיש יסוריך האיומים, ומושיט לך יד אחוה נאמנה להוציאך מיון מצולה:

י. אמנם ואציעה שאול הינך כתוב וה' מוריד שאול ויעל, ומאשפות ירים אביון והוא יעלך גם עלה.

חזור בפין הנאמר על אותו חסיד בחובת הלבבות פ"א שער אהבת ה', שהי' קם בלילה והיה אומר, וז"ל:

אלוקי הרעבתני וערום עזבתני ובמחשכי הלילה הושבתני וכו', אם תשרפני באש לא אוסיף כי אהבה אותך ושמחה בך, כמה שנאמר הן יקטלני לו איחל.

איש יהודי מחויב לאהוב את השי"ת בכל התנאים והמצבים, ויחד עם זה להאמין כי אהבתו ית' אליו היא אהבה שאינה תלויה בשום דבר והנהגה מצידו וגם כל המחשכים וההסתרים לא יאפילו את אור האהבה, חזור בפין מאמר הזוה"ק המפיח רוח חיים בלב איש יהודי להרגיש אהבתו ית' וז"ל:

"אילו הוי ידעי בני נשא גודל רחימותא דרחים מרייהו לבני ישראל הוי שאגין כארי ומרימין לבושייהו והוו מרדפין אבתריה". ובמדרש שוח"ט, ע"כ המו מעי לו, כשישראל מזכירין להקב"ה מעיהו המייו לו, שנאמר אזכרה אלוקים ואהמיה, דודי שלח ידו מן החור ומעי המו, וכשהקב"ה מזכיר את בני מעי הומין עלייהו שנאמר על כן המו מעי לו. חזור בפין ובלבך יסודות האמונה בהשגחה פרטית שכל חלק מחלקי היסורים בגוף ובנפש הם הכל מהשגחה העליונה ולא ח"ו מקרה, ובכח זכות האמונה שנגאלו אבותינו ממצרים ושהיו יסורים בגוף ובנפש יעזור השי"ת גם לך בגו"נ, השלך על ה' יהבך וחזור בפין לך אני וכל אשר לי אדוני המלך, הגבר את לימוד התורה שהיא תעזור לך במלחמתך נגד היאוש והדכאון האוכל את כל חלק הטוב שבך.

ואמנם ידיד נפשי, יודע אני שכל דברי אלו הם בבחי' מסירות נפש במצבך הנוכחי,

אך מובא בספרים הקדושים, שכדי להמשיך נס למעלה מן הטבע דורשים מן האדם אתערותא דלתתא, הנהגה נגד הטבעיות שלו, ולכן לא נקרע הים עד שנחשון קפץ לתוך הים והגיעו מים עד נפש,

התחזק בכל הכוחות שלמעלה מן הטבע, ואז יפתחו לך שערי אורה והצלחה למעלה מן הטבע, בענינים הנוגעים אל הגוף ובענינים הנוגעים אל הנשמה.

יא. הרחבתי את הדיבור בענין יסורים הבאים על האדם לנסות אותו על הדרכים איך להתגבר על הסתרים ומחשכים, אך מלבד זה יש חוב על האדם כמאחז"ל אם רואה אדם שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו וימשמש, יפשפש הוא לחפש את הרע שעשה, וימשמש היינו יבדוק את מעשיו הטובים, אם עשה אותם כהוגן. אמנם יש עוד סיבה ליסורים הבאים על האדם והיא מחמת העדר אמונה הבהירה והטהורה בהשגחתו הפרטית, שאין אדם נוקף אצבעו למטה עד שמכריזין עליו מלמעלה, ואם ח"ו האמונה בהשגחה הפרטית נתרופפה ח"ו העונש מדה כנגד מדה שנדמה לו שנסתלקה ממנו השגחתו ית' הפרטית, ואז הוא בבחי' על כי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, והוא מופקר רח"ל למאורעות הזמן, ואז עצתו אמונה כמאמר רבותיה"ק זי"ע שהעצה לפגעי

הזמן להגביר בלבו האמונה בהשגחתו הפרטית ועי"ז יהיה עין ה' אל יריאיו.

וזהו גם פ"י מאמר הכתוב בקין, שעיקר הפגם שלו היה מלבד הרציחה מה שהשיב לה', שא"ל איה הבל ואמר לא ידעתי השומר אחי אנכי, שהכחיש רח"ל האמונה בהשגחה הפרטית, וע"ז אמר גדול עוני מנשוא וכו' ומפניך אסתר, היינו שהעונש על חטא זה הוא הסתרת פנים היינו הסתלקות השגחה הפרטית ואז כל מוצאי י הרגני, וישם ה' לקין אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו, ואמרו רבוה"ק זי"ע כי האות הוא שבת קדש שנקרא אות, היינו כי שבת הוא יסוד האמונה כי ששת ימים עשה ה' וכו', ובשב"ק יתחזק באמונה טהורה ואז לבלתי הכות אותו כל מוצאו. וזהו גם פ"י מאה"כ בפרשת וילך, ועזבתים והסתרת פני מהם והיה לאכול ומצאוהו רעות רבות וצרות וכו' ואנכי אסתיר את פני מהם על כל הרעות אשר עשה כי פנה אל אלוהים אחרים, היינו מדה כנגד מדה, הם לא האמינו בהשגחתו ית' ושתיים רעות עשה לי עמי, אותי עזבו מקור חיים לחפור בארות נשברים, שעוד פנה אל כוחות טבעיים שהם יגינו ויעזרו לו, וגם בזה מדה כנגד מדה על השתיים הרעות ואנכי הסתר אסתיר בעניני גוף והסתר בעניני רוח ונפש, והעצה הבדוקה לעניני גו"נ הוא שיתחזק באמונה יתירה ואז ושב ורפא לו בעין ה' אל יראיו.

יב. חזק ואמץ ודע מה שלפניך, ממשבר גופני נפשי ורוחני יש לך ברירה שבידך להגיע עי"ז להתעלות נפשית ולדרגה עילאית בחיים, ואם רק תתגבר על הנסיון המר שמנסין אותך מן השמים אז יעזור לך ה' והכל יחזור על מקומו בשלום, עניני הגוף ועניני הנפש, ותצא עם רווחים גדולים מפרשה הזאת,

ואם ח"ו החרש תחרישי בעת הזאת ותתן להיאוש והדיכאון להשתלט על כל מהותך, הנך עומד לפני שואה שאחריתה מי ישורנה.

תתגבר על עצמך ועל רגשותיך ועל סערת נפשך, התחזק בכל הכוחות שהקב"ה השריש בלב האדם רזרבה לשעת סכנה כוחות על אנושיים, ואז תראה את ישועת ה' למעלה מן הטבע,

הגבר את האמונה בלבך, כמאמר מרן מקוברין זי"ע שאיש יהודי מחויב להאמין כי קץ שם לחושך, קומי רוני בלילה לראש אשמורות לילה, שפכי כמים לבך עד ישקיף ה' ממרום וירא בענייך, ואם אתה תקום כמאמר הצדיקים על ענין חצות לילה - צו שפאלטין די פינצטערניש, אז מן השמים יקיימו אז יבקע כשחר אורך.

תפקידך בשעה זו חזק ואמץ עד שנתחזק, ואז בעת נעילת שער יפתחו לך שערי אורה.

והריני משתתף אתך לא לנוח ולא לשקוט ולהרבות בבקשת רחמים ותחנונים ממי שבידו לגדל ולחזק שיוציאך ממיצר למרחב, ומעתה אך טוב וחסד ירדפוך ויסתלקו כל הדינים והמחשכים, ויתמשך עליך חסדים בגו"נ, ואור חדש יאיר עליך להאיר עיניך ולשמח את נפשך בישועתו באמת.

ידידך המסור המעטיר בעדך שישמח נפשך באמת.

# ילמדנו רבינו, אך לפני כמה ימים שמעתי אותך ממרר בבכי, כי מתבייש אתה להיכנס לביהמ"ד, ונפשך עגומה מרוב חטאים רח"ל, כיצד אמרת כעת על עצמך שהינך 'צדיק גוזר'?"



## המשפיע הרה"ק רבי אלימלך בידרמן שליט"א: מה בין ארור המן לברוך מרדכי?

התגוררה אלמנה צעירה ולה י"ד ילדים רכים בשנים, ויהי היום, חלתה האשה והגיעה עד שערי מוות רח"ל, וכבר קראו לאנשי הח"ק להיות מוכנים ומזומנים... באותו זמן הריצו שליח להזכירה לפני הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע, ונחרד מאוד [וכמו שהעיד על עצמו], שאינו מתירא ממלאכים ושרפים אלא מדמעות אלמנה ויתומים], ונכנס בסערה לביהמ"ד, וזעק בקול: "רבש"ע, אבינו מלכנו, אין בידינו לסבול את הדבר הזה!", והיות ש'צדיק גוזר והקב"ה מקיים על כן בגזירת עירין קדישין הנני גוזר שתשלח רפואה שלימה לפלוגית בת פלוגית!". אין צריך לומר שדבריו עשו פרי וחזרה לאיתנה.

אחר הדברים האלה ניגש אליו בנו חביבו הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע, שכידוע היה מסוגל להרהיב בנפשו עוז ולשאול את אביו כדת וכדין, ופרש תמיהתו בפניו: "ילמדנו רבינו, אך לפני כמה ימים שמעתי אותך ממרר בבכי, כי מתבייש אתה להיכנס לביהמ"ד ונפשך עגומה מרוב חטאים ופשעים רח"ל, כיצד אמרת כעת על עצמך שהינך צדיק - 'צדיק גוזר'?", ענה לו הדברי חיים בפליאה: "וכי מה סתירה יש בדבר? והלא כך הוא דרכו של יהודי, אמש היה בתחתית המדרגה והיום הוא צדיק גוזר!"...

והנה הגם כי ללא כל ספק שאין לנו 'השגה' מהו 'שפל המצב' של ה'דברי חיים', ומי יתן והינו לכה"פ באותה מדרגה... אך דבריו הקדושים אינם בבחי' 'מגילת סתרים' רק בא ללמד על הכלל כולו יצא שאין שייכות בין היום לעבר כלל, ואף אם אתמול עומד איש בפתחה של גיהנם, מ"מ ביכולתו להתעלות בבת אחת עד לרום המדרגות.

הובא ב'בטחוני בצורי' - ע"י הרב מרדכי הכהן מלאכי שליט"א הואיל ועומדים אנו בימי 'פורים קטן' הזמן גרמא לעסוק קימעא בענייני הפורים והמגילה לנוגע לדין, שהנה מצינו שהמן היה ברום המעלה, כל עבדי המלך כורעים ומשתחוים להמן, טבעת המלך בידו, גבר מלכא תתאה ממלכא עילאה, לעומת זאת מרדכי היהודי היה בתחתית שפל המצב, כבר עומד עץ גבוה חמישים אמה מוכן ומזומן לתלות את מרדכי עליו, וברגע אחד - 'ונהפוך הוא', עליונים למטה ותחתונים למעלה, ויאמר המלך לתלות את המן על העץ אשר הכין למרדכי, ואילו מרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות, וככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו.

ללמדנו שניתן לעשות מהפכה רבתי בבת אחת, אם רק יתחיל לרומם עצמו ולהתחזק בעבודתו, אזי יגיע עד שמי מרום. ויש להעמיס זאת במה שאמרו חז"ל (מגילה ז:): 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', 'ארור המן' היינו מצב שהנו 'רשע' ל"ע, ו'ברוך מרדכי' היינו שהוא צדיק, ובאו להורות לנו כי חייב איניש מחובת האד, לקבוע ולהשריש בעצמו שלא ידע כלל שיש 'בין' - היינו מצב של הפסק ושהיית זמן בין זה לזה, אלא ברגע אחד יש בידו להתעלות מהמצב השפל ביותר בחי' 'ארור המן' עד שיא המעלות בבחי' 'ברוך מרדכי', ואין שום הפסק (ושהות זמן) 'בין' ארור המן לברוך מרדכי, גם אם לפני רגע היית ארור המן אזי תיכף ומיד בידך הכח להשתנות לגמרי עד לברוך מרדכי...

סיפר הרה"ק ר' יענקל'ע מפשעווארסק זי"ע: בעיר צאנו

# להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

[dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il)

הפורתח  
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

# עודו עומד ותוהה, ניגש אליו דייל ואומר לו: "אדוני, עומדות בפניך 2 אופציות. לשבת במקום שהוקצה לך - או לשדרג למחלקת עסקים..."



## סיפור על השגחה פרטית ושכר מידי, על מסירות לבל יפגמו העיניים והלב

בטחוני בצורי - הרב מרדכי הכהן מלאכי שליט"א  
מספר הר"ר נטע ס. שליט"א, בית שמש:

בין כתלי משפחתנו היה אירוע שהעיב על חיי המשפחה במשך שבע שנים תמימות. אחד מבני המשפחה חתם ערבות לידיד, שהפילו בפח יוקשים. הוא לא ידע שמדובר בחתימה לאנשי השוק האפור, ובנוסף הוא הערים עליו והחתים אותו שלא בידיעתו על סכום עתק של שמונה מליון שקלים!

הוא אף החתים אותו על שטר משכון של דירתו על הסכום הנ"ל, וכפסע היה בין הפקעת ביתו והישארותו ללא קורת גג לראשו. התאגדנו כל בני המשפחה לסייע לחלצו מן המיצר. ניהלנו משפט ארוך, שבסופו יצאנו ב"ה כשידינו על העליונה, אבל אנשי השוק האפור לא טמנו ידם בצלחת, והגישו ערעור לבית המשפט העליון.

אחרי מערכה ארוכה ומייגעת שנוהלה הן בעולם הזה והן בעולם הבא, הצדק ב"ה יצא לאור, וביום חמישי פרשת בא תשפ"ד, שוחררו כל העיקולים מהדירה, ומשפחתנו נשמה לרווחה. באה שבת באה מנוחה.

במשך התקופה ההקשה הזו כל בני המשפחה קיבלו על עצמם חיזוקים רבים ברוחניות בכל מיני אופנים להצלחת המערכה הקשה שעמדה בפנינו. אפשר לומר שהתקרבו מאד לבורא עולם דרך האירוע המורכב הזה, "אודך ד' כי אנפת ב'".

אחד מבני המשפחה, נקרא לו לצורך הענין ר' נתן, סס לקערסטי, לבקש רחמים על ציון הצדיק הק' ר' ישעיה ב"ר משה שתצא צדקתנו לאור.

עקב הטרדות הרבות הוא הופיע לטיסה באיחור מה, וכאשר עלה למטוס החוו לפניו הדיילים על המקום האחרון שנשאר פנוי, כיסא יחיד ואמצעי, כאשר שתי נשים ישובות משני צדדיו... הוא פנה לבקש מהיושבים מסביב שמא יש מי שמוכן לבצע החלפה כלשהיא שתאפשר לו לשבת ליד גבר, אבל הוא נענה שכבר בוצעו לפני בואו כל ההחלפות האפשריות, ולא נותר עוד מקום אחר... ר' נתן עמד אובד עצות. לוותר על הטיסה לא אבה אחרי כל המאמצים שקדמו לה, לנסוע אל ציון הצדיק תוך שהוא נכשל בגדרי הצניעות והקדושה, מה טעם יש בזה...

עודו עומד ותוהה, ניגש אליו דייל ואומר לו: "אדוני, עומדות בפניך 2 אופציות. לשבת במקום שהוקצה לך - או לשדרג למחלקת עסקים..."

- "בכמה מדובר?"  
- "שלוש מאות דולר"

מדובר בסכום גבוה בהחלט ליכולותיו של אברך כולל, אבל לא נותר לו לר' נתן זמן להתלבט. עבור גדרי הקדושה יש לשלם. הוא ענה בחיוב, ועלה אחר כבוד למחלקת עסקים.

מעשהו גרם קידוש שם שמים בפני קהל רב ומגוון, ובדרכו לשם ליווהו מבטי הערצה רבים מכל עברי המטוס. כמה מהם אף תחבו שטרות לידו לאות תמיכה וחיזוק, מבקשים להיות שותפים במצוות קידוש ה' ובמסירותו לשמור על עינו ולבו שלא יפגמו.

הדייל שכנראה לב בשר לו, דאג להושיב את ר' נתן במקום הנבחר ביותר במחלקה... והטיסה נעמה לו במיוחד. פינוקי מחלקת עסקים היו חדשים לגמרי בעבור אברך כר' נתן.

ר' נתן נזכר בדו שיח ששמע לאחרונה בין שני אברכים בכולל אברך התאונן באוזני חברו:

"לרעייתי חדר זבובון קטן לעין, והיא נזקקה לטיפול רפואי שעלה לי אלף וחמש מאות שקלים... איני יודע מנין אממן את הטיפול!"

ענה חברו והפטיר כנגדו: "שמח אחי בחלקך. רעייתי שתהיה בריאה, נתקעה לה בין ריסי עיניה ספת עור מהודרת, ולחלץ אותה משם עלה לי חמשת אלפים ש"ח..."

אף כאן, ר' נתן הבין שנסיעה זו תעלה לו ביוקר רב, כי אחרי שטסים פעם אחת במחלקת עסקים, כמעט בלתי נסבל לשוב ולטוס במחלקת התיירים הצפופה והמחניקה, ונמצא אם כן שהטיסה הזו תעלה לו ביוקר רב לאורך הזמן...

מה שהטריד את ר' נתן באופן מידי היה - מה יהיה בחזור, הלא בדרך הטבע אותה סאגה תחזור על עצמה, שהרי לא נראית באופק אפשרות אחרת... ולשלם שלוש מאות דולר נוספים, זה כבר לגמרי למעלה מכוחו... אבל פתרון לא נראה באופק, ולא נותר לר' נתן אלא לבטוח בבוראו, ובהיותו סמוך לציון הק', אחרי תפילותיו הלוהטות על בן המשפה שנקלע לצרה הגדולה, רחשו שפתיו תפלה גם שיזכה לשוב לארץ הקדש בלי מכשול...

ר' נתן סיים את תפלתו ופנה לשוב לארץ. כשהגיעו למטוס הדייל קיבל את פניו של ר' נתן כשבת שחוק על פניו: "אדוני, אל תדאג, לא תסבך אותנו פעם נוספת. הפעם אתה מראש מוזמן למחלקת עסקים, וזאת ללא כל עלות נוספת!"



# "סיכמתי עם הבאבא סאלי, כי מה שהאויבים רוצים לעשות לעם ישראל, שיעשו בינם לבין עצמם!"...



הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן, מגלה לאחר 40 שנה את סוד הערק מהאדמו"ר הבאבא סאלי זי"ע

הבאבא סאלי והעניק בקבוק ערק לרבי מלעלוב ונפרדו לשלום. הבאבא סאלי יצא נשען על ידיו של הגרי"ד גרוסמן, ונכנס להתפלל אצל ציון רבי אלעזר ברבי שמעון. כשחזר הגרי"ד לרבו הק' מלעלוב, נענה הרבי ואמר: "סיכמתי עם הבאבא סאלי, כי מה שהאויבים רוצים לעשות לעם ישראל, שיעשו בינם לבין עצמם!"...  
לאחר תקופה קצרה פרצה מלחמת עירק-איראן שנמשכה כשמונה שנים, ובאותם השנים היה שקט בארץ ישראל, ואז קיבל הגרי"ד גרוסמן את הערק לידי. באחרונה העניק הגרי"ד את בקבוק הערק לארגון 'הגפן', שבנשיאותו של הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, לטובת מגבית שעורכים לארגון: "אותו ערק קדוש שנתקדש בשתי קדושות, היה אצלי עד היום ארבעים שנה", אומר הגרי"ד גרוסמן, "אבל כמדומני שהמקום הטוב ביותר להעניקו הוא באמת לארגון קדוש זה 'הגפן' המרבה שמחות בישראל".

סיפר הגה"צ רבי יצחק דוד גרוסמן, רבה של מגדל העמק: שבת בהעלותך ידועה כשבת אשר חסידי לעלוב עולים מירונה לשבות את שבתם בצל הקודש. גם בשנותיו האחרונות, לא אבה הרבי הקדוש רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע לוותר על מנהגו, כאשר גופו הטהור והמסוגף הפך כולו נשמה. ביום ראשון, למחרת שבת בהעלותך בשנת תשמ"ג, הגיעה שיחה מהרב אלפסי, הגבאי המיתולוגי של מרנא הבאבא סאלי, שהאדמו"ר הק' הבאבא סאלי זי"ע רוצה לבוא למירון כעת בלי שהיות, ולהיפגש עם הרבי מלעלוב. כמובן בסביבתו של הלעלובער רבי נהיתה תכונה רבתית, וכי דבר קטן הוא שני קדושי ארץ עומדים להתוועד? כאשר הגיע הבאבא סאלי למירון, קיבלו הרבי מלעלוב בחדר הצדדי של משרד הדתות (החדר של אייכלר). ישבו שני הצדיקים זה מול זה כמחצית השעה, ולא נשמעה מילה ביניהם, לפתע קם

\* תוכנית יומית מענייני דיומא  
בהגשת הרב אברהם פוקס

\* שיעורי משנה ברורה לפי  
סדר דף היומי בהלכה

\* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי  
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

\* שיעורים על הדף היומי ועל כל  
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

\* שיעורים על הדף היומי  
הירושלמי בעברית ובאידיש

\* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי  
תוס' על פי סדר הדף היומי



**הכל במקום אחד**

קו השיעורים של 'דרשו' 4992\* או 077-2222-666

# האם ראוי לאכול אורז רק בתוך סעודת פת?



בפינו 'אורז', הוא האורז שעליו דיברו חז"ל, אשר ברכתו 'מזונות'; ויש שהוכיח כן גם מכך שבמדינות גדולות בעולם משמש האורז כמזון עיקרי וכבסיס ללחם. ויש שנהגו גם בזמננו שלא לאכול על אלא בתוך סעודת פת, או לפוטרו בברכות 'מזונות' ו'האדמה' על מאכלים אחרים.

[שו"ע רח, ז, ומשנ"ב כה רכח; ב"מ דרשו, 22]

חכמינו ז"ל תיקנו לברך על האורז 'מזונות', משום שבדומה לחמשת מיני דגן, אף הוא מזין את הגוף יותר מאשר שאר המאכלים. ובדורות הקודמים, נחלקו הדעות אם האורז שעליו דיברו חז"ל הוא המין שמקובל לכנותו כיום בשם אורז, או שהוא המין שמקובל לכנותו בשם דוחן. ויש שהחמירו משום כך, לאכול מינים אלו רק בתוך סעודת פת, כחלק ממזון הסעודה. אולם, המנהג המקובל כבר רבות בשנים הוא, שהמין המכונה

# האוכל פתיתים ואורז - כיצד ינהג בנוגע לברכה אחרונה?



ומי שאכל מיני מזונות ואורז יחד, וברך 'על המחיה' - פטר גם את האורז מברכה אחרונה; אך יש אומרים, שבמקרה כזה יתכן שהאורז נפטר רק אם התכוון במפורש לפוטרו. ויש אומרים, כי אדרבה, במקרה זה שבלאו הכי מברך 'על המחיה', יכוון לכתחילה לפטור גם את האורז. ויש שהורה, כי במקרה זה יש לברך תחילה 'בורא נפשות' על האורז, ולאחר מכן 'על המחיה' על הדגן.

[שו"ע רח, ז, ומשנ"ב כח-כט; ב"מ דרשו, 26-27]

כאמור, ברכת האורז היא 'מזונות', אולם, אין חשיבותו כחשיבות חמשת מיני דגן, ולכן, ברכתו האחרונה אינה 'על המחיה', אלא 'בורא נפשות'. וכן אם טחנהו לקמח ואפו ממנו לחם, אין נוטלים ידים לפני אכילתו, ואין מברכים עליו 'המוציא' וברכת המזון, ואף אם הוא משמש כעיקר הסעודה. אולם, בדיעבד, מי שברך עליו 'על המחיה', יצא ידי חובה.

# מה מברכים על אורז שאינו מבושל לחלוטין?



בבישול, ברכתם 'מזונות' לכל הדעות; וכן המנהג. ויש שכתב, שהאוכל גרגירי אורז שלא נמעכו בבישולם, ואוכל יחד עמם מאכל שברכתו 'האדמה', כגון תפוחי אדמה, יקפיד במיוחד [בנוסף על החובה לעשות כן משום 'דיני קדימה'] לברך תחילה 'מזונות' על האורז, משום שאם יברך תחילה 'האדמה' על המאכל האחר, יתכן שפטר גם את האורז בברכה זו.

[שו"ע רח, ז, ומשנ"ב כו, וביה"ל ד"ה עד; ב"מ דרשו, 24-25]

ברכת האורז היא 'מזונות' דווקא לאחר בישולו; ויש אומרים, שברכתו 'מזונות' גם כשהגרגירים נותרו בשלמותם לאחר בישולם, אולם, לדעת ראשונים רבים, אין ברכתו 'מזונות' אלא כשנמעך על ידי הבישול, וכן פסק הרמ"א. ויש אומרים, שאף לדעת הרמ"א, על גרגירי אורז קלופים, כמצוי בימינו באורז הלבן, יתכן שיש לברך 'מזונות' אף כשהם שלמים; ולמעשה, ניתן לכתחילה לנהוג כך. ויש שכתב, כי גרגירי אורז מבושלים לגמרי, אשר התנפחו

\* אין חשיבות למיני דגן אלא כשהם נאכלים בצורתם החשובה, כלומר, מאפה או תבשיל. אך הכוסס גרגירי דגן הראויים לאכילה בעודם שלמים, שלא נחתכו ולא נטחנו - מברך 'האדמה'.  
\* גרגירי דגן שנחתכו והתבשלו, או גרגרים שלמים שנמעכו היטב בבישול, או שנדבקו [אפילו מעט] זה לזה על ידי הבישול, כמצוי בגריסים שב'חמין' - ברכתם 'מזונות'.  
\* גרגירי דגן שצורתם או טעמם השתנו באמצעות חום ואדי חום - נחלקו הפוסקים אם ברכתם 'מזונות', 'האדמה', או 'שהכל'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

## המוצץ סוכריה תוך כדי יציאה מהבית - האם צריך לברך שנית?

מותר אף לכתחילה לצאת ממקום האכילה; ועוד הורו, שהמוצץ מאכל בפיו, כגון סוכריה, נחשב בכל רגע כאוכל, ורשאי לעבור ממקום למקום תוך כדי מציצה. ומאידך, יש אומרים, שאף המוצץ מאכל בפיו יש לו דין 'שינוי מקום', ולכן, לדעתם, המוצץ סוכריה תוך כדי יציאה מביתו, עליו להוציא את הסוכריה מיד בצאתו מהבית, ולברך שנית.

[משנ"ב קעח, לט; בו"מ דרשו, 30; וראה שו"ע שם, א-ה]

בכל מקרה שאסור לצאת ממקומו באמצע האכילה (ראה במקורות), אסור לעשות כן אף באופן שממשיך באכילתו תוך כדי היציאה והמעבר ממקום למקום; וכן במקרה שהיציאה מהמקום נחשבת ל'שינוי מקום' ומחייבת ברכה נוספת, צריך לברך אף באופן שממשיך באכילתו.

ויש אומרים, שאם אינו מפסיק בשיעור של 'תוך כדי דיבור' באמצע האכילה, אינו צריך לשוב ולברך; ויש שהורו, כי באופן זה

\* תוכנית יומית מענייני דיומא  
בהגשת הרב אברהם פוקס

\* שיעורי משנה ברורה לפי  
סדר דף היומי בהלכה

\* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי  
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

\* שיעורים על הדף היומי ועל כל  
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

\* שיעורים על הדף היומי  
הירושלמי בעברית ובאידיש

\* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי  
תוס' על פי סדר הדף היומי



**הכל במקום אחד**

קו השיעורים של 'דרשו' 4992\* או 077-2222-666